

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA HADJI c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 32844/07 și 41378/07)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

14 februarie 2012

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Hadji c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 24 ianuarie 2012 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află două cereri (nr. 32844/07 și 41378/07) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Iurie Hadji („reclamantul”), la 14 iulie 2007 și, respectiv, 28 august 2007.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dna M. Budan, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, încălcarea dreptului său de a nu fi supus unor tratamente inumane și degradante, ca urmare a condițiilor proaste de detenție.

4. La 29 noiembrie 2010, Curtea a decis să comunice Guvernului cererile. S-a decis, de asemenea, ca fondul cererilor să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acestora (articolul 29 § 1 al Convenției).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. La 24 septembrie 2003, reclamantul a fost reținut fiind suspectat de participarea la o banda criminală „specializată” în furturi de mașini. La 23 noiembrie 2006, reclamantul a fost condamnat, și la 25 aprilie 2007, sentința

lui a fost menținută de Curtea de Apel Chișinău. El a fost condamnat la 12 ani privațiune de libertate. Pe parcursul derulării urmăririi penale reclamantul a fost deținut în următoarele locuri de detenție:

- 26 noiembrie 2003 – 2 decembrie 2003: Penitenciarul nr. 13;
- 2 decembrie 2003 – 14 ianuarie 2004: izolatorul Ministerului Afacerilor Interne;
- 14 ianuarie 2004 – 16 februarie 2004: Penitenciarul nr. 13;
- 16 februarie 2004 – 25 februarie 2004: izolatorul Ministerului Afacerilor Interne;
- 25 februarie 2004 – 4 ianuarie 2007: Penitenciarul nr. 13;
- 4 ianuarie 2007 – 1 martie 2007: Penitenciarul nr. 16;
- 1 martie 2007 – 1 aprilie 2008: Penitenciarul nr. 13;
- 1 aprilie 2008 – 2 iunie 2010: Penitenciarul nr. 8;
- 2 iunie 2010 – 4 februarie 2011: Penitenciarul nr. 12;
- 4 februarie 2011 – prezent: Penitenciarul nr. 8.

6. Potrivit reclamantului, condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 și Penitenciarul nr. 8 erau foarte proaste, și au constituit un tratament inuman și degradant. În ceea ce privește Penitenciarul nr. 13, reclamantul a susținut că celulele erau supraaglomerate, umede și nu exista ventilare. Reclamantul de asemenea s-a plâns de calitatea și cantitatea hranei. Cât despre Penitenciarul nr. 8, el a susținut că acesta se afla pe un teritoriu controlat de către autoritățile separatiste din Transnistria, dar se afla sub controlul autorităților constituționale moldovenești. Autoritățile separatiste au deconectat penitenciarul de la energia electrică, de la apa și de la rețeaua de canalizare. Ca rezultat, deținuții aveau acces la energia electrică doar 3 ore pe zi, iar apa era limitată la 15 litri pe zi, plus alte 50 litri o dată pe săptămână pentru duș și spălarea rufelor.

II. MATERIALE NON-CONVENȚIONALE RELEVANTE

7. Părțile relevante ale raportului Comitetului European pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT) privind vizita efectuată în Republica Moldova între 14 și 24 septembrie 2007, sunt următoarele (traducerea neoficială):

“84. Instituția penitenciară nr. 8 din Bender a fost obiectul a trei vizite CPT începând din anul 2003, în urma deciziei autorităților municipale din Bender de a lipsi instituția de apă și de lumină electrică (și, din 2005, de racordare la sistemul de canalizare a orașului). Gravitatea situației la care instituția trebuia să facă față a condus Comitetul să declare în rapoartele cu privire la vizita din luna martie 2006 că, fără rezolvarea problemelor susmenționate, deținuții ar trebui transferați în altă parte. În răspunsul lor la acest raport, autoritățile moldovenești au indicat că ele considerau că situația în Instituția penitenciară nr.8 din Bender era sub control și că ele nu vedeau motive pentru care să transfere deținuții în alte instituții.

85. În cadrul unei noi vizite a delegației CPT făcute în această instituție la 21 septembrie 2007, aceasta comporta 99 de deținuți (în loc de 101 la 18 martie 2006). Delegația a fost informată că circa 35 de deținuți fuseseră eliberați din luna martie 2006 și aproape același număr de noi veniți a fost admis. Marea majoritate a deținuților ce se găsesc în prezent în instituție sunt originari din regiunea transnistreană sau din localitățile învecinate. Delegația a avut impresia că toți deținuții admiși anul precedent singuri ceruseră transferul la Bender, deoarece ei doreau să fie aproape de familiile lor. Examinarea dosarelor a confirmat faptul că deținuții recent admiși fuseseră informați expres despre condițiile care dominau în instituție (și anume, nu este apă curgătoare, nici electricitate, nici sistem de evacuare) și confirmaseră prin semnătura lor că doreau să fie transferați acolo. De altfel, cei câțiva deținuți care au cerut transferul în alte instituții se pare că au obținut permisiunea.

86. Cât despre condițiile de ordin material, dacă merge vorba despre spațiul vital pentru un deținut (circa 6 m²), despre starea de întreținere și de decorare, dormitoarele în care deținuții erau cazați ofereau condiții mai superioare celor observate în oricare altă instituție penitenciară vizitată de către CPT în Moldova. În afară de aceasta, deținuții au declarat că hrana care era servită acolo era mai bună decât cea servită în altă parte. Nici o problemă n-a fost semnalată cu privire la încălzire.

Totodată, în lipsa oricărui progres în exercițiul de forță dintre autoritățile municipale din Bender și moldovenesti, electricitatea continua să fie produsă de generatoare și nu era disponibilă decât 3-4 ore pe zi seara, ceea ce permitea printre altele deținuților să privească televizorul. În afară de aceasta, apa era livrată regulat de un camion cu cisternă și stocată în rezervoarele ce aprovizionau bucătăria și sala de baie; deținuții puteau face duș o dată pe săptămână. Cât despre toalete, anumite cavități au fost instalate în subsolurile clădirilor neutilizate.

87. Deținuții puteau circula liber pe tot teritoriul instituției și practica activități sportive în exterior. Dar, era lipsă de activități organizate. Circa 36 deținuți erau utilizați în serviciile generale ale instituției (bucătărie, curățire, reparații). În afară de aceasta, directorul instituției a vorbit despre proiecte în vederea creării unui atelier de tâmplărie; în schimb, momentul la care acest proiect ar putea fi concretizat era încă incert.

88. Delegația a fost informată că relațiile cu autoritățile municipale din Bender deveniseră anul trecut mai puțin tensionate. În consecință, personalul care traversa frontiera între Moldova și regiunea transnistreană putea cu siguranță să sosească la serviciu regulat.

89. Drept rezumat, este clar că autoritățile moldovenesti au continuat să întreprindă măsuri pentru a atenua pe cât este posibil, situația dificilă din Instituția penitenciară nr. 8 din Bender și să garanteze protecția sănătății și a bunăstării deținuților. Mai mult, erau semne de o atitudine mai pragmatică din partea ambelor părți implicate în această încercare de forță. Acest fapt este încurajator.

ÎN DREPT

I. COMASAREA CERERILOR

8. De la început, Curtea consideră că, în interesele administrării adecvate a justiției, cererile înregistrate sub numerele 32844/07 și 41378/07 trebuie comasate în conformitate cu articolul 42 § 1 al Regulamentului Curții, deoarece există temeii comune în faptele care au dat naștere acestor două cauze.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

9. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, de condițiile sale de detenție în izolatorul Ministerului Afacerilor Interne, Penitenciarul nr. 13 și Penitenciarul nr. 8. În răspunsul său la observațiile Guvernului din 15 iulie 2011, reclamantul de asemenea s-a plâns pentru prima dată de condițiile transportării sale în timpul urmăririi penale și de condițiile detenției sale în instanțele judecătorești. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

10. În primul rând, Guvernul a declarat, că pretenția privind condițiile de detenție înainte de 14 ianuarie 2007 trebuie respinsă ca fiind depusă cu depășirea termenului legal de șase luni. Mai mult, reclamantul nu a epuizat toate căile interne de recurs în privința pretenției sale formulate în temeiul articolului 3 al Convenției.

11. În ceea ce privește ultima obiecție, Curtea reiterează că o obiecție similară a fost examinată și respinsă de către Curte în hotărârea *I.D. v. Moldova* (nr. 47203/06, §§ 34-35, 30 noiembrie 2010), deoarece Guvernul nu a demonstrat că o cale efectivă de recurs era disponibilă atât teoretic, cât și practic. În asemenea circumstanțe, și având în vedere asemănarea între poziția Guvernului în această cauză și cauza *I.D.*, Curtea consideră că nu este posibil de a ajunge la o altă concluzie privind justificarea și constatările sale ca cele din cauza *I.D.* și, prin urmare, respinge obiecția Guvernului.

12. În ceea ce privește termenul limită de șase luni, Curtea reiterează că scopul termenului de șase luni, în temeiul articolului 35 al Convenției, este de a promova securitatea raporturilor juridice, asigurând ca toate cauzele care ridică chestiuni în temeiul Convenției să fie examinate într-un termen

rezonabil și că deciziile anterioare să nu poată fi contestate la infinit. În cazurile în care există o situație continuă, termenul de șase luni începe să curgă de la încetarea situației (*B. and D. v. the United Kingdom*, nr. 9303/81, decizia Comisiei din 13 octombrie 1986, Decisions and Reports (DR) 49, p. 44). Conceptul unei „situații continue” se referă la starea faptelor care includ activități continui de către sau din partea statului, pentru a acorda reclamantului statutul de victimă (a se vedea, *Montion v. France*, nr. 11192/84, decizia Comisiei din 14 mai 1987, DR 52, p. 227, și *Hilton v. the United Kingdom*, nr. 12015/86, decizia Comisiei din 6 iulie 1988, DR 57, p. 108). În mod normal, termenul de șase luni începe să curgă de la decizia finală adoptată în procesul de epuizare a căilor interne de recurs. Totuși, atunci când este clar de la început că nu este disponibilă nicio cale efectivă de recurs, termenul începe să curgă de la data ațunilor sau măsurilor de care s-a plâns reclamantul (a se vedea *D.P. and J.C. v. the United Kingdom* (dec.), nr. 38719/97, 26 iunie 2001).

13. Curtea notează că reclamantul s-a plâns pentru prima dată de modul în care el a fost transportat în timpul urmăririi penale și de condițiile sale de detenție în instanțele judecătorești abia în iulie 2011, în timp ce urmărirea penală împotriva lui s-a finisat în anul 2007. Nimic nu indică asupra faptului că autoritățile l-au împiedicat pe reclamant să depună plângerea sa înainte de această dată. În consecință, plângerea sa a fost depusă mai mult de șase luni după ce pretinsa violare a avut loc și urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

14. În ceea ce privește condițiile de detenție ale reclamantului înainte de ultima perioadă a detenției sale în Penitenciarul nr. 13, Curtea notează că a existat o perioadă de aproape două luni în detenția reclamantului, timp în care el a fost deținut în Penitenciarul nr. 16, despre care el nu s-a plâns. Este adevărat că reclamantul a fost deținut în cadrul aceluiași proces penal pe parcursul întregii sale perioade de detenție. Cu toate acestea, având în vedere întreruperea semnificativă dintre cele două perioade de detenție la care se referă plângerile sale, Curtea nu le poate trata ca parte a unei situații continue la care s-a făcut referință mai sus, chiar dacă sunt întrunite alte condiții (a se vedea *Haritonov v. Moldova*, nr. 15868/07, § 26, 5 iulie 2011). În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că doar pretenția privind ultima perioadă de detenție, în Penitenciarul nr. 13, a fost formulată în termenul de șase luni. În consecință, pretenția în privința altor perioade de detenție în Penitenciarul nr. 13 trebuie declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

15. În final, în ceea ce privește condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 8, Curtea notează constatările CPT, potrivit cărora condițiile de detenție în acea închisoare erau în general mai bune decât în alte instituții penitenciare și că unica problemă majoră era întreruperea aprovizionării cu apă și a electricității. Deținuții care au cerut transferuri în alte instituții de detenție din cauza acestor întreruperi au fost transferați la cerere (a se vedea

paragraful 7 de mai sus). Reclamantul nu a adus probe care ar confirma faptul că el sau avocatul său au depus cereri în vederea transferării la alte instituții. Prin urmare, Curtea nu este convinsă de faptul că el într-adevăr era nemulțumit de condițiile sale de detenție la acel moment, și anume de problemele legate de întreruperea energiei electrice și a aprovizionării cu apă. Prin urmare, Curtea constată că această parte din cerere, formulată în temeiul articolului 3 al Convenției, este vădit nefondată și, astfel, inadmisibilă în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

16. Curtea consideră că restul pretențiilor formulate în temeiul articolului 3 al Convenției (despre condițiile de detenție ale reclamantului în Penitenciarul nr. 13 în perioada între 1 martie 2007 și 1 aprilie 2008) ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt destul de serioase pentru ca determinarea lor să depindă de examinarea fondului cauzei și că nu a fost stabilit niciun motiv pentru a le declara inadmisibile. Așadar, Curtea declară cererea admisibilă.

B. Fondul

17. Reclamantul a declarat că condițiile de detenție pentru întreaga sa perioadă de detenție au constituit tratament inuman și degradant.

18. Guvernul a susținut că descrierea condițiilor de detenție de către reclamant nu era suficient de detaliată. De asemenea, acesta a declarat că în lumina circumstanțelor specifice ale cauzei, tratamentul la care el a fost supus nu a atins pragul de gravitate cerut de articolul 3 al Convenției.

19. Curtea reiterează principiile generale privind condițiile de detenție stabilite în hotărârea *Ostrovar v. Moldova* (nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005).

20. Curtea observă că în hotărârea *Țurcan v. Moldova*, nr. 10809/06, §§ 35-39, 27 noiembrie 2007, ea a constatat o violare a articolului 3 al Convenției din cauza condițiilor proaste de detenție ale reclamantului în Penitenciarul nr. 13 în perioada februarie – septembrie 2006. Având în vedere că această cauză se referă la aceeași instituție penitenciară și din moment ce Guvernul nu a prezentat probe că situația s-a schimbat în perioada septembrie 2006 – martie 2007, Curtea consideră că nu există nici un motiv de a se depărta de concluziile sale în cauza *Țurcan*. Astfel, Curtea consideră că dificultățile suferite de către reclamant pe durata detenției sale în perioada 1 martie 2007 - 1 aprilie 2008 au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și a atins pragul de severitate contrar articolului 3 al Convenției. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției.

III. ALTE VIOLĂRI PRETINSE ALE CONVENȚIEI

21. Reclamantul s-a plâns de violarea articolului 3 al Convenției, ca urmare a pretenției sale maltratări de către poliție. Cu toate acestea, el nu a

prezentat probe pentru a-și motiva pretențiile sale și, prin urmare, pretenția este vădit nefondată și inadmisibilă în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

22. De asemenea, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 al Convenției, de faptul că între anii 2004 și 2005, el a fost deținut fără un mandat de arestare. Curtea notează că reclamantul a formulat pretenția sa pentru prima dată în cererea nr. 32844/07, depusă la 14 iulie 2007. În consecință, cererea a fost depusă peste șase luni după ce pretinsa încălcare a avut loc și trebuie declarată inadmisibilă, în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției.

23. Reclamantul s-a mai plâns, în temeiul articolului 6 al Convenției, de inechitatea procedurilor penale împotriva și de faptul că procuratura a refuzat să pornească urmărirea penală împotriva persoanelor terțe. Curtea consideră că nimic din materialele cauzei prezentate de către reclamant nu ar sugera faptul că urmărirea penală pornită împotriva sa a fost inechitabilă. Această parte din cerere este astfel vădit nefondată și, prin urmare, inadmisibilă, în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției. În ceea ce privește a doua parte din cerere, formulată în temeiul articolului 6 al Convenției, Curtea reiterează că Convenția nu garantează dreptul de a iniția proceduri penale împotriva terțelor persoane și că articolul 6 al Convenției nu se aplică în cadrul procedurilor care au drept scop inițierea proceduri penale împotriva unor persoane terțe. Prin urmare, această pretenție este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției, în sensul articolului 35 § 3 al Convenției, și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4 al Convenției.

24. Reclamantul de asemenea s-a plâns, în temeiul articolului 8 al Convenției, de refuzul administrației penitenciarului de a-i permite întrevederi de lungă durată cu soția sa. Chiar dacă presupunem că reclamantul avea un asemenea drept în temeiul articolului 8 al Convenției, trebuie de notat faptul că el nu a folosit nicio cale disponibilă de recurs la nivel național pentru a contesta refuzul administrației penitenciarului de a-i permite întrevederi de lungă durată cu soția sa. În lumina celor de mai sus, această pretenție trebuie declarată inadmisibilă, în temeiul articolului 35 §§ 1 și 4 al Convenției, deoarece nu au fost epuizate căile interne de recurs.

25. De asemenea, reclamantul s-a plâns de următoarele încălcări: în temeiul articolului 10 al Convenției, el nu a fost informat prompt despre învinuirile aduse împotriva lui, în temeiul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, poliția a ridicat unele lucruri care îi aparțineau, în temeiul articolului 3 al Protocolului nr. 7 la Convenție, el a fost condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune, și în temeiul articolului 13 al Convenției, el nu a beneficiat de o cale efectivă de recurs în privința încălcării drepturilor sale garantate de către Convenție. Cu toate acestea, niciuna din aceste pretenții nu a fost bine fondată și Curtea nu vede vreun semn că a avut loc

vreo încălcare în privința acestora. Prin urmare, acestea trebuie declarate inadmisibile, în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

26. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul

27. Reclamantul a pretins 1,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciul material și EUR 15,000 cu titlu de prejudiciul moral suferit ca urmare a detenției sale în condiții inumane și degradante.

26. Guvernul a declarat că reclamantul nu avea dreptul la vreo compensație cu titlu de prejudiciu material, deoarece asemenea daune nu au fost justificate în nici un fel de către reclamant și deoarece nu exista nicio legătură cauzală dintre violarea constatată în această cauză și prejudiciul material pretins. În privința sumei pretinse cu titlu de prejudiciu moral, Guvernul a susținut că aceasta era excesiv de mare.

27. Curtea nu vede nici o legătură cauzală dintre violările constatate și prejudiciul material pretins; prin urmare, ea respinge această pretenție. Pe de altă parte, având în vedere violarea constatată în această cauză, ea consideră că este necesar de a acorda reclamantului compensații cu titlu de prejudiciul moral. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000.

B. Costuri și cheltuieli

30. Reclamantul a mai pretins EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața instanțelor de judecată naționale și în fața Curții, dintre care EUR 350 reprezintă onorariul avocatului și restul cheltuieli de secretariat.

28. Guvernul a contestat suma pretinsă de către reclamant și a susținut că aceasta era excesivă.

29. Curtea observă că reclamantul nu a prezentat probe a faptului că el a plătit onorariul reprezentantului său sau chiar a faptului că asemenea onorariu trebuia plătit. Prin urmare, având în vedere informațiile de care dispune și criteriile menționate mai sus, precum și faptul că reclamantul a avut careva cheltuieli de secretariat, Curtea consideră rezonabil de a-i acorda reclamantului suma de EUR 100 pentru costuri și cheltuieli inerente.

C. Dobânda de întârziere

33. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata dobânzii la creditele overnight acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Comasează* cererile;
2. *Declară* admisibilă pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 3 al Convenției privind detenția acestuia în Penitenciarul nr. 13 în perioada între 1 martie 2007 și 1 aprilie 2008 și restul pretențiilor inadmisibile;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției;
4. *Hotărăște*,
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 3,000 (trei mii euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de prejudiciul moral;
 - (ii) EUR 100 (o sută euro), plus orice taxă care poate fi percepută, cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 14 februarie 2012, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefierul

Josep Casadevall
Președinte